

BAKRENA DOBA

3800–2300 let pred sedanjostjo

Avtor: dr. Peter Turk, kustos za prazgodovino

Vir: Tomaž Nabergoj (ur.): Stopinje v preteklost. Zakladi iz zbirk Narodnega muzeja Slovenije, Ljubljana: Narodni muzej Slovenije, 2006.

Začetki pridobivanja kovin so povezani z nabiranjem samorodnih kovin že v neolitiku. Tako so bili tudi najstarejši bakreni predmeti izdelani s segrevanjem in kovanjem samorodnega bakra. Ko pa se je ljudem posrečilo doseči temperature nad 1100⁰ C, je bilo mogoče pridobiti baker tudi s taljenjem rude. Sprva preprost postopek brez žilndranja je potekal na odprtih ognjiščih, pa tudi v talilnih posodah. Zrak za razpihovanje oglja so dovajali s pihalnimi cevmi, pozneje z mehovi. Najstarejši prepričljivi dokazi za tak postopek izvirajo iz Prednje Azije in z Bližnjega vzhoda iz 5. tisočletja pr. n. št. Za podobno kompleksno metalurgijo bakra je zaradi posamičnih bakrenih predmetov in odkritja nekaterih zelo starih rudnikov mogoče sklepati, da je potekala v istem času ali le malo pozneje tudi na Balkanu.

Najstarejši bakreni predmeti iz Slovenije so iz sredine 4. tisočletja pr. n. št. Novejše odkritje talilnega lončka s kolišča na Maharskem prekopu nakazuje tudi taljenje bakra v osrednji Sloveniji že v tem času. Veliko več dokazov o predelavi bakra in izdelavi bakrenih predmetov pa predstavlja zbirka metalurških pripomočkov in bakrenih predmetov z **Dežmanovih kolišč severno od Iga na Ljubljanskem barju iz 3. tisočletja pr. n. št.** Te najdbe dobro odlikavajo spremembe v tehnologiji in izdelavi orodij, orožja in nakita, ki jih označujemo z **bakreno dobo**. A tudi bakreni predmeti so le postopoma nadomeščali prejšnja kamnita orodja. Zanimivo je, da so prav bakrenodobna Dežmanova kolišča tista, s katerih poznamo ploskovno retuširane kremene konice in bodala, ki bi jih lahko v tem času razumeli kot zastarele tipe orodij. Uporaba teh najlepših in glede izdelave tehnološko zelo zahtevnih kamnitih orodij se je ohranila še globoko v čas kovinarstva.

Uporabljena literatura

KOROŠEC, P. in J. KOROŠEC 1969, *Najdbe s koliščarskih naselbin pri Igu na Ljubljanskem barju*. – Catalogi archaeologici Sloveniae 3, Ljubljana.

TRAMPUŽ-OREL, N. 1993, Metalurgija. – In: *Enciklopedija Slovenije 7 (Marin-Nor)*, Ljubljana, 100–101.

VELUŠČEK, A. in T. GREIF 1998, Crucible and casting mould from Maharski prekop on the Ljubljana moor (Summary). – *Arheološki vestnik* 49, 31–53